

BLOMSTERMALEREN, PROFESSOR O. D. OTTESEN

AF

G. BÜTZOW-ROHDE

OTTO DIDERICH OTTESEN, født Broager 3/4-1816, død Frederiksberg 2/10-1892, (begravet Assistens kirkegård), søn af kådner¹ i Broager, senere parcellist i Kværs, OTTO DIDERICH OTTESEN (f. Sottrup 1779, d. Rostorn 1851) og hustru af første ægteskab BOTHILLA JÜRGENSEN (ell. JESSEN) (f. Tombøl 1786, d. Rostorn 1833).

Gift 1) 1843 med LOUISE VILHELMINE BØRRESEN (1816-1853)

2) 1857 med JOHANNE SOPHIE HENRIETTE MØLLER (1805-1864)

3) 2/5-1867 med VILHELMINE AMALIE BÜTZOW (1828-1903).

Ottesens forfædre² var gennem flere generationer, både på fædrene og mødrene side stærkt knyttet til egnen omkring Sundeved og Broager Land; ja, så stærkt, at man finder samtlige oldeforældre og adskillige af hans tipoldeforældre fast bosiddende i et par landsbyer i Sundeveds hjerte; de var alle småfolk, landbrugere, som levede og døde på samme sted, og de har næppe nogensinde været udenfor hjemstavns nærmeste omegn.

Forældrene var som nygifte bosatte i Broager, men efter nogle

¹ Kådner (tysk: Kätbner) almindelig betegnelse i de sønderjydske landsdele for ejere af mindre landejendomme; nærmest svarende til boelsmand.

² Se den vedføjede ahnetavle.

års ægteskab købte de en lille landejendom med en ko og nogle får i nabosognet Kværs.¹

Hjemmet var fattigt, og der var mange børn. Ottesen var født i faderens første ægteskab, hvor der var 3 drenge og 2 piger,² moderen døde efter 19 års ægteskab, altså omkring Ottensens konfirmationsalder; faderen giftede sig efter fem års forløb med ANNA ELSE PEDERS-DATTER³ og fik i dette ægteskab yderligere 3 børn.⁴

I de senere år, altså længe efter at Ottesen var kommet hjemmefra, levede den gamle fader i yderste armød, han var syg og elendig, var sengeliggende de sidste tre fjerdingår af sit liv og levede i flere år af offentlig understøttelse. Enken, som overlevede ham i 4 år, var drikfældig, hun blev uden forudgående sygdom fundet død i sit ensomme værelse, hvor sengen var brændt til aske, antagelig har drukenskaben været årsag til hendes pludselige død.

I dette milieu voksede den unge Ottesen op, dog tilbragte han kun de første år af sit liv i barndomshjemmet. For ikke at komme til at ligge det fattige hjem til byrde, måtte han allerede fra sit 8. år ud at tjene som hyrdedreng i et sogn „fjernt fra hjemmet“.

Få af vore kendte kunstnere har vist haft vanskeligere forhold at overvinde for at komme frem, end Ottesen.

Han havde en streng barndom og ungdom; skolegang og boglig kundskabstilegnelse var der ikke tale om, men han havde et følsomt sind og en udpræget sans for naturen og dens skønheder og kunstnerblodet flød i hans årer allerede fra fødselen.

Vogtergerningen kan jo næppe siges at være særlig anstrengende, men desmere ensformig og kedsommelig, og drengen skaffede sig på egen hånd og uden nogen som helst vejledning adspredelse ved at tegne og male, først som tidsfordriv, senere af trang; selv siger han, at han dengang „havde en uforklarlig trang til at male“.

Midlerne var små, og han skaffede sig tegne- og malematerialer ved hjælp af kul og kridt, medens farverne skaffedes ved at presse saften af brombær, hyldebær og andre planter, som fandtes på marken;

¹ Beliggende ca. 15 km øst for Broager.

² JÜRGEN OTTESEN, f. Broager 31/7-1814; OTTO DIDERICH OTTESEN, f. Broager 3/4-1816; MARIA MAGDALENE OTTESEN, f. Broager 15/5-1818; ANNA GRETGEN (MARGRETHE) OTZEN, f. Rostorn (Kværs sogn) 9/4-1820; LORENZ OTZEN, f. Rostorn (Kværs sogn) 22/12-1821.

³ ANNA ELSE PEDERSDATTER, f. Skærbæk, hjdøbt 14/9-1799, d. Rostorn (Kværs sogn) 21/11-1855.

⁴ PETER OTZEN, f. 1838; BOTHILLA MAGDALENE OTZEN, f. 1840; ELLEN DORTHEA OTZEN, f. 1843.

en pind spidsedes til som pensel, og med disse primitive redskaber gjorde han sine første famlende forsøg på at afbilde markens får og andre motiver fra naturen, alt på tilfældige papirstrimler.¹

Ved 12-års alderen blev Ottesen anbragt på en større gård, hvor han skulle gøre nytte ved al slags landarbejde, men han benyttede enhver ledig stund til at tegne, og han følte aldrig nogen tilfredshed med eller interesse for landmandslivet.

Årene gik, og efterhånden som der kom mere skik på figurerne, voksede lysten til at lære at gøre det endnu bedre, og han følte sig lidt efter lidt klar over, at han måtte og skulle forsøge sig på kunstnervejen, men der øjnedes ingen mulighed for realiseringen af hans drømme.

Nemt var det ikke at få faderen med på hans vidtflyvende planer, der var ingen basis for forståelse, pengene var små, og der var overhovedet ikke råd til at spendere noget på uddannelse; efter mange forgæves forsøg lykkedes det imidlertid at interessere en morbroder,² der var lærer og inspektør ved Sct. Petri pigeskole i København; for sine planer; denne havde set hans tegninger og hjalp ham i 1834 til hovedstaden, betalte hans fornødenheder og skaffede ham i lære hos malermester JOHN GUNDERSEN BERG,³ og samtidig fik han adgang til kunstakademiet.⁴

Efter 5 års læretid hos malermesteren aflagde han svendeprove⁵ og 4 år senere nåede han på kunstakademiet op i gipsskolen.

Ottesen havde jo ikke uddannet sig i malerfaget for at ende sine dage som håndværker, trangen til at blive kunstner gærede stærkere og stærkere i ham, og han havde som de fleste stor lyst til at uddanne sig til figurmaler, men da han, efter den daværende værnepligtsordning, som bondefødt, stod overfor at skulle i tjenesten, var det af betydning for ham så hurtigt som muligt at blive optaget på model-

¹ Iflg. Ottensens håndskrevne levnedsskildring til kunsthistorikeren P. Weilbach. (Kgl. Bibliotek, ny kgl. samling, 2308, 2-4).

² JOHANN JÜRGEN JÜRGENSEN (f. Tombøl 5/12-1791, d. Kbhvn. 27/1-1843), fra 1819 lærer og inspektør ved Sct. Petri pigeskole, gift med ANNA CATHRINE MARIE GRÖNBERG (f. Kbhvn. ca. 1791). (Se: Louis Bobé: Die deutsche St. Petri Gemeinde zu Kopenhagen, 1575-1925).

³ Kaldte sig JON GUULSEN BERG (f. ca. 1784, d. 1864), hofmaler, havde stort værksted og uddannede mange lærlinge.

⁴ På Kunstakademiets elevliste attesterer J. J. Jürgensen for Ottesen.

⁵ Ottesen blev udlært 12/5-1839 og modtog svendebrev 8/7-1839 (iflg. malerdrengeens ind- og udskrivningsprotokol 1836, fol. 89, Københavns malerlaugs arkiv).

skolen eller på anden måde at vise sig som kunstner, for derved at opnå mulighed for at blive fritaget for militærtjeneste.

På kunstakademiet malede han bl. a. et enkelt studiehoved og håbede ved hjælp af dette arbejde at skaffe sig adgang til modelskolen, men ECKERSBERG¹, for hvem billedet blev forevist, ville ikke interessere sig for det og anbefalede Ottesen at fortsætte tegneøvelserne.

Med temmelig nedslået mod fortsatte han, men hans fattige kår tillod ikke nogen lang ventetid, han havde ikke penge til at leje modeller eller et ordentligt atelier, og halvt mod sin villie gav han sig i efteråret 1840 til at male et frugtstykke, der snart efterfulgtes af flere, og man kan næsten sige, at det var hans egen naturs indre stemme, der som en lykkestjerne førte ham ind netop på dette felt, der var i så dyb harmoni med hans naturelskende sind, og hvor hans evner fik så rig lejlighed til at udfolde sig.

Blomsterbilleder hørte dengang, ligesom nu, ikke til den kunstgren, der var mest begunstiget af publikum; blomstermalerne var som oftest fyldigst repræsenteret af damerne, der i mange tilfælde arbejdede ret dilettantisk, og man betragtede i almindelighed deres billeder, som noget, der kun betingelsesvis hørte med til begrebet kunst.

Flere af hans samtidige frarådede ham at fortsætte på dette felt, men han sejrede over betænkelighederne og anvendte al sin knapt tilmålte fritid på at dygtiggøre sig; i adskillige år, selv efter at han var begyndt at udstille, måtte han stadig tage arbejde som håndværker for derigennem at skaffe det nødvendigeste til livets ophold.

I 1842 fik han sine første billeder antaget på udstillingen; han gjorde herefter nogle forgæves forsøg på at komme i audiens hos kongen,² for at vise denne sine billeder, men først året efter lykkedes det ved hjælp af akademiets daværende sekretær I. M. THIELE,³ der viste kongen et af hans billeder,⁴ at formå denne til, selv om Ottesen ikke var elev på modelskolen, at fritage ham såvel for den militære som for den borgerlige værnepligt. Kongen købte samme år et af Ottesens billeder.⁵

¹ Maleren C. W. ECKERSBERG (f. 1783, d. 1853).

² Christian VIII.

³ JUST MATHIAS THIELE (f. 1795, d. 1874), forfatter, sekretær og bibliotekar ved kunstakademiet, tit. professor, etatsråd, kendt for sin biografi af Thorvaldsen.

⁴ Frugtstykke (vindruer, æbler, valnødder m. m. på et bord).

⁵ „En sølvtallerken med vindruer og andre frugter“ (betalt med 40 rdl.). Dronning Caroline Amalie købte samme år et blomsterstykke (Roser og andre blomster i en vase på et bord) for 150 rdl., og i 1844 købte kongen „Frukt og blomsterhøst“ betalt med 300 rdl.

Allerede på dette tidspunkt var Ottesen så småt begyndt at tjene lidt, udover hvad håndværket kunne give, han fik solgt flere billeder, og han var ikke sen til at stifte bo, idet han i 1843 giftede sig med LOUISE BØRRESEN.¹

Familien voksede hurtigt, langt hurtigere end økonomien kunne følge med, og det kom i disse år til at knibe meget med at skaffe udkommet til den efterhånden ret store børneflokk.²

Nu fulgte en række rige udviklingsår; opmuntret af N. L. HØYEN³ og landskabsmaleren I. P. MØLLER⁴ uddannede Ottesen sig hovedsagelig på egen hånd, og han nåede på få år stor dygtighed i gengivelsen af blomster og frugter på nært hold, og han lærte at fremstille disse med en fremragende naturtro farvevirkning, idet han anvendte stor omhu og finhed i den maleriske behandling, særlig havde han som forbillede sin opmærksomhed henvendt på de hollandske mestres blomsterbilleder på kunstakademiet.⁵

THORVALDSEN købte et par af hans første billeder,⁶ og i 1844 købte den kgl. malerisamling (Statens museum for kunst) et af hans arbejder,⁷ og samlingens bestyrelse fulgte siden med stor interesse hans kunstneriske udvikling og erhvervede i årenes løb flere af hans arbejder,⁸ også publikum var begyndt at interessere sig for hans billeder og motiver.

¹ LOUISE VILHELMINE BØRRESEN (f. Kbhvn. 27/3-1816, d. Kbhvn. 26/7-1853), datter af skibstøkkermd. H. M. BØRRESEN og LOUISE ELISINE BRANDT.

² OTTO EMIL OTTESEN (f. 1844, d. 1853); VALDEMAR OTTESEN (f. 1846, d. 1846); BOTHILLA MARIE OTTESEN (f. 1847, d. 1883); MARTHA ELISABETH OTTESEN (f. 1850, d. 1892), gift IMM. BÜTZOW-ROHDE. I hjemmet boede desuden Ottesens udenfor ægteskab fødte søn ANTHON CHR. OTTESEN (f. 1851, d. ca. 1930), søn af ANTHONIE CHRISTIANE LASSEN, lille Helliggejststræde 162), (iflg. Helliggejst Kirkebog, fol. 75/20. 1851.

³ NIELS LAURITS ANDERSEN HØYEN (f. 1798, d. Kbhvn. 1870), kunsthistoriker.

⁴ JENS PETER MØLLER (f. Fåborg 1783, d. Kbhvn. 1854), landskabsmaler, tit. professor, konservator ved den kgl. malerisamling.

⁵ Navnlig billeder af Jan-de Heem (1606-1684). Jan van Huysum (1682-1749) og tyskeren A. Mignon (1640-1679).

⁶ „Frugter“ (1842) betalt med 20 rdl.; „Et frokostbord“ (1844) betalt med 100 rdl.; begge billeder ejes nu af Thorvaldsens museum ifl. Thorvaldsens testamenteriske gave til staden København.

⁷ „Voksende roser og jordbær“ (1843) betalt med 100 rdl.

⁸ Statens museum ejer desuden følgende billeder: „Frukt og blomsterstykke“ købt 1852 (400 rdl.), depon. Sønderborg museum; „Foråret i skoven“ købt 1862 for 400 rdl., depon. Sønderborg museum; „Mosrosentræ omgivet af sommerblomster“ købt 1863 for 200 rdl., depon. Sønderborg museum; „Fruktmaleri“ købt 1851 for

Ottesen lå ikke på den lade side, han var flittig og arbejdede ihærdigt for at vedligeholde både akademiets og publikums interesse for sine arbejder; det lykkedes ham ved tre på hinanden følgende konkurrencer i 1845, 1847 og 1849¹ at vinde den Nauhausenske præmie for blomster- og frugtmalerier; senere fik han 1855-56 akademiets rejseunderstøttelse² til rejser til Holland, Frankrig og Tyskland og i 1863 Södrings legat.

I koleraåret 1853 var han på sin første udenlandsfærd, og netop medens han var borte fra hjemmet, rasede sygdommen i København, både hans hustru og den ældste søn, Otto Emil, blev smittet og begge døde i løbet af få dage.

Senere foretog Ottesen forskellige andre udenlandsrejser, formålene med disse var jo at gøre studier og hente inspiration i naturen og på fremmede museer, men der findes ikke breve eller andre kilder, hvorfra man får nærmere oplysninger om rejserne. På vejen hjem fra en af disse, stiftede han i Würzburg bekendtskab med en ældre frk. MØLLER,³ hvis søster var gift med en der i byen bosat bibliotekar MUUS,⁴ og ikke længe efter hjemkomsten til København giftede han sig med hende i 1857.

Hun skal have været et prægtigt menneske, som i de få år ægteskabet varede, levede og ofrede sig for manden og hans børn, for hvem hun var en trofast moder, men efter 6 års ægteskab måtte han atter friste den tunge skæbne at miste sin hustru, således at han igen stod ene i hjemmet med børnene.

Hans liv var kunsten, ukendt og upraktisk var han med hensyn til livets materielle sider, han ønskede kun at give sig penselen og

250 rdl., depon. Rigsdagen; „Vase med blomster“ købt 1869 for 450 rdl., depon. Grønlands styrelse; „Frugtstykke med stillids“ købt 1855 (130 rdl.), depon. Rigsdagen.

¹ 1845: „Gruppe af blomstrende planter“, solgt til baron Bille Brahe for 400 rdl.; 1847: „Frugtstykke“, solgt til kammerherre Scavenius for 470 rdl.; 1849: „Blomster ordnede i en kurv“, solgt til etatsråd Suhr for 500 rdl.

² Hver gang med 600 rdl.

³ JOHANNE SOPHIE HENRIETTE MØLLER (f. Kbhvn. 31/8-1805, d. Kbhvn. 6/6-1864), datter af bogholder på Sukkerhuset NIELS MØLLER (f. 1771, d. 1825) og hustru CHRISTINE KRAGH (d. 1838). Johanne Sophie havde bl. a. to brødre: sognepræst i Vigersted og Kværkeby CHRISTEN JENSENIUS MØLLER (f. 1811, d. 1882) og sognepræst i Stenmagle og Stenlille, HENRIK CHRISTOPHER HEGELUND MØLLER (f. 1814, d. 1880), begge deltog i krigen 1848-49, blev løjtnanter og senere kaptajner, den første blev hårdt såret i fægtningen ved Ulderup 1849.

⁴ Den bekendte konvertit. bibliotekar ved Universitetsbiblioteket i Würzburg CARL (AUGUSTIN) HØFFDING MUUS (f. Skelby, Sj., 20/3-1796, d. Kbhvn. 27/6-1885).

lærredet i vold, og han havde ingen som helst sans for hverdagslivets almindelige krav og fornødheder, vanskeligt var det for ham at opretholde hjemmet med de tre børn uden en kone til at styre huset, og dog varede det tre år, inden han for tredje gang giftede sig.

Gennem adskillige år havde Ottesen givet privatundervisning, fortrinsvis til velstillede familiers døtre, der som fritidssyssel dyrkede malerkunsten, blandt hans elever var en datter af da forlængst afdøde vexelmægler Bützow, VILHELMINE BÜTZOW,¹ med hvem han i 1867 indgik ægteskab, og med hende oplevede han et lykkeligt og fredfyldt liv, idet hun, ligesom den forrige hustru, helt helligede sig hjemmet og mandens vel, således at han alene kunne hengive sig til udøvelsen af sin kunst.

I en gammel slægtsberetning² fortælles der om Ottenses besøg i hans tilkommende svigermoders hjem:

„I den senere tid er han (Ottesen) oftere kommet til os. Undertiden, når det ringede en sen aftenstund, kunne døren åbne sig for denne høje, tilhullede skikkelse med det interessante ansigt. Det sorte, tilbagestrøgne hår hang langt ned, munden dækkedes næsten af det store, mørke skæg, og ud under de buskede øjenbryn glimtede ofte et lyn fra de smukke øjne. Hans vej var faldet forbi, og han ville da se indenfor et øjeblik, men var han først kommet til sæde, blev det ene emne taget fat efter det andet, og klokken blev ofte mange, inden nogen tænkte på, at det var sengetid.“

og et andet sted i samme beretning fortælles om frierscenen:

„... og da hans besøg stadig blev hyppigere, havde vi nu vore egne tanker derved. Imellem jul og nytår traf han en aftenstund Mine ene hjemme med moder, og da denne netop et øjeblik fjernede sig, fik han lejlighed til at spørge hende, om hun ville være hans hustru og fik hendes ja. Hendes kærlighed var vi sikre på, at han allerede havde.“

Ottenses popularitet var i opadgående, og de økonomiske forhold havde bedret sig betydeligt, han var netop i færd med at bygge en lille villa på H. C. Ørstedsvvej no. 62, og da denne i løbet af foråret var færdig, blev brylluppet holdt, og familien flyttede ind. Foruden

¹ VILHELMINE (MINE) AMALIE BÜTZOW (f. Kbhvn. 8/3-1828, d. Frederiksberg 26/1-1903), datter af vexelmægler THIS CHRISTOPHER BÜTZOW og hustru CHRISTIANE ELISABETH SCHIÖNE.

² „Det Bützowske hjem på Nytorv“ ved G. Bützow-Rohde (dupl. Hellerup 1950).

de tre endnu levende børn, boede i hjemmet to brodersønner¹ af den forrige fru Ottesen, så det var ikke nogen helt lille menage at holde i gang.

Rent kunstnerisk lå Ottesens force absolut indenfor floraen, blomster og plantemotiver samt frugtbilleder var og blev hans udprægede speciale, men dette felt mestrede han også; ikke mange har som han, når han var bedst, kunnet gengive planter og blomster, navnlig roser, med en så fuldkommen livagtighed.

Det var især rosen, Ottesen kastede sin kærlighed på, og som han atter og atter malede, han har studeret den i alle dens arter, men dog især de dybe, mørkerøde og fløjsagtige, som han gengiver med megen dygtighed. En sådan buket roser med sitrende dugdråber på de bløde blade, er som et mønsterbillede på Ottesens kunst, dugdråberne gengivet med en sådan lighed, at man stundom kunne tro, at der nylig var faldet en frisk vanddråbe på lærredet.

Et andet motiv, han ofte benyttede, var skovbunden, f. eks. billedet „Foråret i skoven“,² hvor billedets forgrund er dækket af den med blomstrende anemoner rigt dækkede skovbund, hvis blomstervrimmel fortøner sig ind i billedets dybde, også her nåede Ottesen vidt.

Ottesen var en mester i på lærredet at sammensætte en blomsterbuket, så farverne stod smukt til hinanden, han havde god sans for det dekorative, men det skortede noget på forståelsen af at sortere blomsterne, således har han lejlighedsvis på samme billede sammensat blomstrende planter, hvis blomstringstid ikke helt faldt på samme tidspunkt.

Også frugtbilleder faldt indenfor hans felt, navnlig yndede han at male fuldmodne jordbær med en slående lighed i farve og gengivelse.

Andre motiver benyttede han sjældent og ikke med større held.

Der foreligger fra hans hånd nogle få dyrebilleder og ganske enkelte portrætter,³ men de er ikke fremragende, kun nogle få landskaber og et enkelt genrebillede er kendt, men billederne mangler i

¹ NIELS PETER CARL MØLLER (f. 1842, d. 1871) senere pers. kapellan i Haarslev-Tingjellinge og Christen Vilh. VICTOR MØLLER (f. 1845, d. 1925) senere biskop i Aalborg, begge sønner af den i tidl. fodnote nævnte sognepræst i Stenlille HENRIK CHRISTOPHER HEGELUND MØLLER.

² Motivet fra Charlottenlund (ophængt på Sønderborg museum).

³ Bl. a. „billedhugger MALTHE med en gul rose i knaphullet“ malet i et af Ottesens sidste leveår, endvidere findes nogle få familieportrætter og et par selvportrætter.

nogen grad dybde, man må derfor glæde sig over, at Ottesen helt og holdent kendte sin begrænsning og holdt sig indenfor de linier, hvor hans evner kunne bringe ham i første række.

Da Ottesen begyndte som blomstermaler, var denne fraktion af kunsten ikke uden dygtige og talentfulde udøvere, men han forstod at frembringe noget nyt, idet han overraskede ved en hidtil ukendt farvebehandling.

Man træffer i blomsterverdenen mange forskellige farvevariationer, som maleren ikke har på sin palet, og når kunstneren alligevel ser sig i stand til at gengive disse i den rigtige og fuldt naturtro nuance, skyldes det et skarpt øje og en ganske særegen dygtighed, Ottesen var en af datidens største teknikere på dette specielle område.

Hans billeder falder i to grupper: den, der viser blomster og frugter, som de står i naturen, og den, der viser dem anbragt indendørs, adskilt fra moderplanten og ordnet af kunstnerens hånd, og det må så afgjort siges at være den sidste gruppe med de afskårne blomster og frugter, der har fortrinet, og som har bidraget til at fæstne hans ry; friluftsmaler i ordets egentlige forstand var Ottesen ikke, dertil havde han for lidt af landskabsmalerens egenskaber.

Ved alle de årlige udstillinger fra 1842–1886 har han givet møde, i det hele med omkring 170 større og mindre billeder, og han havde i disse år god afsætning på sine arbejder; Kunstforeningen købte, til bortlodning blandt sine medlemmer op mod en snes billeder, og adskillige malerier fandt vej direkte til private.¹

I 1874 rejste Ottesen på det Anckerske legat til Italien, som han besøgte for første og eneste gang; det var en kombineret studie- og rekreatjonsrejse, og han var ledsaget af hustruen og begge døtrene.²

Rejsen varede en halv snes måneder og gik over Lübeck, langs Rhinen til Basel, videre til Lyon og til Middelhavet, over Genova, Milano, Venedig, Florens til Rom og Neapel. Der blev gjort holdt i adskillige større og navnlig mindre byer, og mange skitser blev taget undervejs.

¹ Ottesens egenhændigt, men noget mangelfuldt førte arbejdsbog findes nu i familieej. Det fremgår af denne, at han har solgt en mængde billeder, næsten alle forestillende roser eller andre blomster i forskellige variationer og sammensætninger, også en del frugt billeder. Køberne var datidens kendte og velstillede folk; priserne var meget varierende, de første år fra 5–100 rdl., senere – 1883 – købte gross. MYHLENDORFF et blomsterbillede for kr. 1.800.

² Rejsen er meget detaljeret beskrevet af datteren Martha i en endnu eksisterende rejsedagbog, som slutter efter opholdet i Rom.

Tiden gik med studier på museer, i botaniske haver og i naturen og med besøg hos forskellige danske kunstner venner,¹ som opholdt sig i de byer, hvor Ottesen kom, naturligvis navnlig i Rom. Et par gange aflagde han besøg i den skandinaviske forening, men nogen som helst rolle kom han ikke til at spille i den danske koloni, dertil var han alt for indesluttet og tilbageholdende en natur.

På hjemrejsen blev Ottesen alvorlig angrebet af gigt og måtte foretage et længere, ufrivilligt ophold i Lyon.

I de senere år flyttede Ottesen fra H. C. Ørstedesvej til Sct. Knudsvej no. 32,² hvor han købte en lille Villa, som han indrettede efter sin smag, overalt var der malerier, både egne arbejder og adskillige tilbyttede billeder af datidens kendte kunstnere.

I sit hjem var Ottesen en stille mand, fortrinsvis opholdt han sig i atelieret, hvor han dagen igennem helst ville være uforstyrret med sit arbejde, først om aftenen, når dagens arbejde var endt, ønskede han at hygge sig med familien, kun nødtvungent gik han ud. Der boede i ham en alvorlig og primitiv natur med stærk religiøs modtagelighed og et mærkeligt dybt blik på mange af livets problemer, som han med autodidaktisk ihærdighed søgte at trænge ind i.

Til villaen hørte en beskeden have, denne havde Ottesens store kærlighed, og han dyrkede her med stor interesse en mangfoldighed af blomster, naturligvis fortrinsvis roser i alle arter og farver.

I 1866 blev Ottesen optaget som medlem af kunstakademiet og i 1887 af akademirådet, i 1874, medens han var på rejse i Italien, fik han titel af professor, og i 1892, få måneder før sin død, fik han ridderkorset, en dekoration, der glædede ham, men som han til sin store bekymring aldrig fik takket for; han var allerede da en syg mand.

Ottesen døde af en hjertelidelse efter kun få dages sygeleje i villaen på Sct. Knudsvej og begravedes fra Helligåndskirken 7/10-1892.³

Udover de foran nævnte malerier har yderligere en halv snes

¹ Malerne AXEL HELSTED, OTTO HASLUND, PIETRO KROHN, GODFRED CHRISTENSEN, FR. CHR. LUND og billedhugger LOUIS HASSELRIIS; også JOHANNE LOUISE HEIBERG, som da opholdt sig i Rom sammen med sine tre plejedøtre, havde Ottesen og navnlig døtrene forbindelse med.

² Villaen blev i 1903, efter fru Ottesens død, solgt til ingeniør V. A. T. WALTER; nu er den forlængst nedrevet, og på grunden er opført et kommunalt værk.

³ Ved sin død efterlod Ottesen sig en efter datidens forhold ret betydelig formue (skifte i landsarkivet for Sjælland, Kbh. Amt extraord. boer, no. 1276). Jordfæstelsen fandt sted på Assistens kirkegård (afd. E. 279), i gravstedet var tidligere begravet Ottesens første hustru og datteren Bothilla.

billeder fundet plads på offentlige museer;¹ det samlede antal af Ottensens arbejder har det ikke været muligt at danne sig et indtryk af, men det løber i hvert fald op i mange hundreder; ved hans død fandtes i hjemmet en stor samling malerier,² en del af disse befinder sig nu i familieeje.

Udover sin malerkunst dyrkede Ottesen forskellig slags kunstpræget husflid, han dekorerede småæsker, kakkelovnsskærme, porcelænslamper og lignende, han har endog i træ fremstillet rammen til et ur, og på underkanten udskåret en symbolsk fremstilling af livets morgen, middag og aften; disse forskellige småting vidner om et snilde og en fingerfærdighed, som vor tid overhovedet ikke kender.

Efter at Ottesen havde fundet sit ståsted på kunstnervejen, var hans liv i virkeligheden såre fattigt på omskiftelser, stille og fredeligt var det, rigt på arbejde og anerkendelse, „den lille enklave i kunsten“ kaldte han sig selv.

Få har med oprigtigere kærlighed fordybet sig i naturens enkelte former, få har magtet at opfatte og gengive frugters og blomsters individuelle karakter bedre; selvfølgelig findes der nu yngre kunstnere, som frigjort af forrige århundredes bundne stil, nu fremstiller naturens farveglød i kraftigere farver end Ottesen, men han var dog sin tids foregangsmand på farveteknikkens område, og han stod dengang som een, hos hvem man kunne lære, ikke blot god form, men også det, at en blomst eller frugt kan have betydning og værdi som selvstændig levende naturgenstand.

¹ Århus museum: „Blomster og jordbær“, 1869, malet på træ. Bornholms museum, Rønne: „Blomster“, udateret, malet på pap, testamentarisk gave 1942 fra brødr. Lange. Fyens Stiftsmuseum, Odense: „Gammel kone sætter blomster i vand“, købt for kr. 800. Hirschsprungs museum: „Roser og jordbær i en kurv“, 1869; „En fuglerede ved et stendige omgivet af markblomster“, 1871, købt for 150 rdl.; „Frugter og planter“, 1872, (malet på træ). Københavns Bymuseum: „Udsigt fra markerne syd for Ladegården“, ca. 1850, (reproduktion i „Frederiksberg gennem 300 år“, 1951); „Udsigt fra Gammel Bakkegård“, 1857; „Udsigt fra terrænet ved Korsgade over Peblingsøen og Sortedamssøen til Østerbrogade“, 1852. Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Maribo: „Roser“, udat., malet på lærred. Ribe Stiftsmuseum: Kopi efter J. v. Huysums blomsterbillede i Dresden, 1885, malet på træ, købt på auktion 1893 for kr. 220. Teaterhistorisk museum, København: „J. L. Heibergs blomstersmykkede buste“, 1887, (blomsterne malet af C. Balsgaard), billedet skænket af kammerråd Wivels bo.

² På en efter enkens død afholdt auktion, 9/3-1903, bortsolgtes 37 malerier samt en del tegninger og skitser af Ottesen; der var da allerede i 1893 på auktion solgt adskillige billeder, men ingen særlig kostbare derimellem.

AHNETAVLE FOR O. D. OTTESEN OG SØSKENDE

- 1 - OTTO DIDERICH OTTESEN, f. Broager 3/4-1816, d. Frederiksberg 2/10-1892, blomstermaler, professor.

Forældre:

- 2 - OTTO DIDERICH OTTESEN, f. Sottrup, døbt 8/8-1779, død på Rostorn 11/9-1851, kådner i Broager, senere parcellist i Kværs, gift
- 3 - 1) 15/4-1814 med BOTHILLA JÜRGENSEN (eller Jessen) f. Tombøl, Felsted sogn 2/2-1786, død på Rostorn (Kværs sogn) 7/7-1833,
2) Kværs 22/4-1838 med Anne Else Pedersdatter, født Skærbæk, hjemmedøbt 14/9-1799, død Rostorn (Kværs sogn) 21/1-1855,
første ægteskab 5 børn, andet ægteskab 3 børn, se tidligere fodnote.

Bedsteforældre:

- 4 - OTTO JACOBSEN, f. ca. 1744, død Sottrup 31/3-1834, skrædder og parcellist i Sottrup, gift
- 5 - Sottrup 3/8-1775 med BOTHILLA MAGDALENE ENGHOFF, f. Sottrup, døbt 5/6-1746, død Sottrup 21/10-1830.
6 børn: Jacob, Christian, Otto Diderich, Anna Martha, Anna Margrethe, Maria Magdalene.
- 6 - JÜRGEN JESSEN (SCHIFFER), f. Tombøl 29/6-1736, d. Tombøl 12/1-1798, gift
1) 4/7-1760 med Mette Asmusdatter, (enke efter gårdmand Johann Johannsen), død 30/7-1780,
- 7 - 2) Felsted 6/7-1781 med MARINA JOHANNSEN, f. Tombøl, døbt 20/3-1757, d. Tombølmark 4/5-1833 (senere gift med gårdparcellist Lorenz Chr. Moes).
1. ægteskab: 4 børn: Johann, Maren, Margrethe, Mette.
2. ægteskab: 7 børn: Jes, Johann, Jürgen, Metta Margrethe, Anna Trincke, Bothilla, Marine.

Oldeforældre:

- 8 - JACOB OTTESEN, f. Nybøl, døbt 30/1-1701, d. Sottrup 27/4-1782, kådner i Sottrup, gift
- 9 - 1) Sottrup 21/2-1734 med ANNA PETERS, d. Sottrup, begr. 30/1-1757.

- 2) Christina Lucia fra Sottrup.
 3) Margaretha Peters,
 1. ægteskab 4 børn: Christen, Otto, Peter, Anna Elsabe.
 2. og 3. ægteskab barnløse.
- 10 - CHRISTIAN ASMUSSEN ENGHOFF, f. Sottrup, døbt 9/8-1716, d. Snogbæk 12/1-1799, skolemester i Snogbæk, Sottrup sogn,
 11 - gift med ANNA MARTHA BENZER, f. ca. 1725, d. Snogbæk 26/2-1800.
 7 børn: Bothilla Magdalene, Jürgen Albrecht, Philipp, Matthias, Christian Carl, Maria, Johann Friederich.
- 12 - JES JÜRGENSEN, kådner i Tombøl, gift
 13 - Felsted 5/2-1733 med MAREN JESDATTER.
 14 - JOHANN LORENZEN, f. Tombøl, døbt 12/10-1709, d. Tombøl 24/3-1788, gårdmand og kromand i Tombøl, gift
 1) med Trinicke Rudolphsen,
 15 - 2) Felsted 3/11-1747 med MARGRETHE LAURIDSDATTER, f. Tombøl 24/1-1717, d. Tombøl 22/12-1796.
 1. ægteskab 2 børn: Trinicke, Ellen.
 2. ægteskab 6 børn: Lorenz, Johann, Ann Trinicken, Marina samt 2 børn, der døde tidligt.

LITTERATUR

Søndagsposten, 30/4-1876, no. 644 med portræt, reproduktion af træsnit efter fotografi. - Weilbach: Dansk Kunstnerlexikon, 1877-78. - Sig. Müller: Nyere dansk Malerkunst, 1884, med portræt, reproduktion af træsnit af C. Poulsen. - Sig. Müller i Illustreret Tidende, 4/4-1886, med portræt. - Nationaltidende 3/10-1892, nekrolog. - Berlingske Tidende, 3/10-1892, nekrolog. - C. F. Bricka: Dansk Biografisk Lexikon, -XII, 1898. - Ch. A. Been: Danmarks Malerkunst, (billeder og biografier), Kbhvn. 1902. - Dänische Maler, Leipzig 1922, med reproduktion af maleri: Roser og jordbær. - Dansk Biografisk Leksikon, XVII, 1939. - Weilbachs Kunstnerleksikon, II, 1949.

PORTRÆT AF O. D. OTTESEN

J. Roed, maleri ca. 1855 (malet i bytte for rosenbillede). - F. Vermehren, maleri ca. 1855. - Constantin Hansen, maleri 1872 (tidl. Johan Hansens samling). - P. S. Krøyer: Kultegning, forarbejde til maleri 1873, (tilhører fru Olga Bützow-Rohde). - P. S. Krøyer, maleri 1873, (tilhører udstillingskomiteen, Charlottenborg). - P. S. Krøyer, kultegning 1875 (tilhører Hirschsprungs museum). - C. Poulsen, træsnit 1884. - L. Brandstrup, buste 1890 (tilhører Det nationalhistoriske museum på Frederiksborg).